

Franciszek Maroń

Przegląd artykułów związanych z historią Śląska

Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 7, 352-354

1974

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

„KWARTALNIK OPOLSKI”

R. XIX (1973), nr 3 włączył do zeszytu krótką rozprawę J. Pośpiecha o ks. Janie Laxym, który żył w latach 1816—1857 i jako proboszcz w Ligocie koło Prudnika był jednym z najwybitniejszych ówczesnych pisarzy.

„ŚLĄSKI KWARTALNIK HISTORYCZNY — SOBÓTKA”

R. XXVIII (1973, umieścił w nr. 2 artykuły S. Rosponda o Mikołaju Koperniku jako scholaistyku wrocławskim u Św. Krzyża oraz zmarłej już L. Matuśk o związkach wrocławskiego opactwa Na Piasku z Polską centralną w okresie średniowiecza.

Z publikacji z wartych: *Normalizacja administracji kościelnej na Ziemiach Zachodnich*, Warszawa 1973 ss. VI+94. *Kościół Jezusowy na Wyższej Bramie w Cieszynie*, Warszawa 1973 ss. 62+2 nlb.

PRZEGLĄD ARTYKUŁÓW ZWIĄZANYCH Z HISTORIA ŚLĄSKA

„ZARANIE ŚLĄSKIE”

1973 r. (XXXVI), z 1:

poświęcony jest młodzieży dawnej i obecnej, jak:

J. Kantyka, *Młodzież Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego w pierwszych szeregach budowniczych władzy ludowej*. J. Walczak, *Komunistyczny i socjalistyczny ruch młodzieżowy w Zagłębiu Dąbrowskim, Częstochowie i na Górnym Śląsku w latach 1918—1928*. A. Hrebenda, *Ruch młodzieżowy na Górnym Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim w latach trzydziestych*. J. Przewłocki, *Udział młodzieży w powstaniach śląskich*. I. Sroka, *Postawa młodzieży w dniach agresji hitlerowskiej*. Podobne tematy są treścią „Materiałów” z wyjątkiem ostatniej pozycji, gdzie A. Szefer przytacza nieznaną dokument hitlerowski z ostatnich dni okupacji Katowic. (o losach gilotyny katowickiej i bezładnej ucieczce Niemców).

1973 r. (XIX), z 3

Wśród ciekawych artykułów:

J. Przewłocki, *Prasa polska na Górnym Śląsku wobec układów lokarnieńskich z 1925 r.* A. Gładysz, *Robotnicze uczestnictwo w kulturze (Jego historyczne uwarunkowanie w GOP-ie)*. J. Jaros, *Specyfika rozwoju górnictwa węglowego w Zagłębiu Górnośląskim do II wojny światowej*. M. Grzyb, *Przyczynki na temat szkodliwej działalności gospodarczej przemysłu górnośląskiego w okresie międzywojennym na przykładzie koncernu księcia pszczyńskiego*.

„KWARTALNIK OPOLSKI”

1973 r. (XIX), z. 1—2

w całości poświęcony jest Kopernikowi, o czym wspomnimy jeszcze w osobnym dziale.

1973 r. (XIX), z. 3

przynosi m. in.:

M. Kutyma, *Regionalne problemy polityki oświatowej*. R. Rauziński, *Poziom wykształcenia ludności jako czynnik rozwoju regionu do 1985 r.* M. Ołędzki, *Wpływ czynnika demograficznego na system kształcenia podstawowego w latach 1972—1985*. A. Leśnik, *Kształcenie kadr oświatowych w regionie opolskim w latach 1972—1990*,

„ŚLĄSKI KWARTALNIK HISTORYCZNY-SOBÓTKA”

1973 r. (XXVIII), z. 1:

z artykułów o Związku Polaków w Niemczech: M. Orzechowski, *Rola Związku Polaków w Niemczech w kształtowaniu samowiedzy narodowej ludności polskiej*. W. Wrzesiński, *Związek Polaków w Niemczech i jego rola w dziejach narodu polskiego*. J. Albin, *Akcja kolonii letnich dla młodzieży polskiej z Niemiec w latach 1923—1938*. L. Smółka, *Reglamentacja wolności prasy polskiej na Śląsku Opolskim (1922—1939)*.

1973 r. (XXVIII), z. 2

przynosi artykuły o Koperniku, o których będzie wzmianka w osobnym dziale. Oprócz tego: J. Kaźmierczyk, *Zagadnienie piśmienności w miastach śląskich w świetle źródeł archeologicznych XI—XIII w.* K. Orzechowski, *Konwent-sejm-trybunał. Ze studiów nad zgromadzeniami stanowymi feudalnego Śląska*.

1973 r. (XXVIII), z. 3

z ważniejszych opracowań:

W. Dziewulski, *Terytorialne podziały Opolszczyzny w XIII—XV w.* K. Orzechowski, *Urząd Zwierzchni i Konwent. Z badań nad organizacją śląskiego „conventus publicus”*. J. Kwak, *Sprawy przed sądem rady oraz ławy miejskiej w Gliwicach w świetle ich protokołów z XVII i początków XVIII w.*

„STUDIA ŚLĄSKIE”, SERIA NOWA

Tom XXIII (Opole 1973) publikuje kilka ciekawych spraw: J. Demel, *Początki „Głosu Śląskiego” Józefa Siemianowskiego w Gliwicach w 1903 r.* E. Klein, *Konferencja górnośląskich rad robotniczych i żołnierskich 22 XI 1918 r. w Gliwicach*. A. Nowak, *Księgi metrykalne parafii Kuźnia Raciborska jako źródło do badań tradycji zawodowych*. L. Smółka, *Problematyka państwa, narodu i społeczeństwa w polskiej prasie Śląska Opolskiego (1922—1939)*. R. Hajduk, *Nieznane wystąpienie Arki Bożka i „Koła Ślązaków” w Wielkiej Brytanii*. S. Gajda, *Socjologia imion na przykładzie Opola i okolic*.

„STUDIA I MATERIAŁY Z DZIEJÓW WOJEWÓDZTWA
KATOWICKIEGO W POLSCE LUDOWEJ”

Tom I pod red. J. W. Gołębiowskiego i H. Rechowicza, Katowice 1966, ss. 320. M. i. o. odbudowie i uruchomieniu górnośląskiego i dąbrowskiego przemysłu hutniczego w 1945 r., o początkach odbudowy szkolnictwa na obszarze dawnego województwa śląskiego i o działalności Związku Weteranów powstań śląskich w l. 1945—1949.

Tom II pod red. N. Kołomejczyka i H. Rechowicza, Katowice 1967, ss. 314. M. i. o wsi śląsko-dąbrowskiej po wyzwoleniu.

Tom III pod red. jak t. II, Katowice 1969, ss. 345 + 3 nlb. M. i. o stabilizacji osadnictwa w latach 1945—1948, oraz nowy dodatek „Biogramy” m. in. Arkadiusza Bożka (1899—1954).

Tom IV pod red. H. Rechowicza, Katowice 1969, ss. 248. M. i. o pierwszym etapie osadnictwa rolnego w województwie śląsko-dąbrowskim w 1945 r. oraz o zarządzeniu wojewody śląsko-dąbrowskiego w sprawie weryfikacji ludności rodzimej na Śląsku Opolskim.

Tom V pod red. H. Rechowicza, Katowice 1970, ss. 290 + 3 nlb. m. i. o rozwoju szkolnictwa podstawowego w województwie katowickim w okresie 25-lecia Polski Ludowej oraz o prasie i czasopiśmiennictwie w województwie śląsko-dąbrowskim w l. 1945—1950.

Tom VI pod red. jak t. IV, Katowice 1972, ss. 385 + 3nlb M. i. Miejsce i rola przemysłu województwa katowickiego w rozwoju gospodarczym Polski Ludowej w l. 1945—1970. Poza tym jest każdy tom zaopatrzony w kronikę ważniejszych wydarzeń w danym roku.

„GŁOS OLESNA”

wydawany przez Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Oleskiej.

Tom I, Olesno 1966, ss. 149 + 3nlb. zawiera oprócz przyczynków drobnych z przeszłości wzmianki o sławniejszych synach ziemi oleskiej, jak pedagogu J. Hawrańskim, trybunie ludu K. Minkusie, nauczycielu J. Lompie, muzyku E. Kani i poecie J. N. Jaroniu. Ponadto: F. H a w r a n e k, *Duchowieństwo katolickie wobec walki narodowej ludu oleskiego* (ss. 54—70). W trzeciej części są wiadomości o Polsce Ludowej i rozwoju życia kulturalnego.

Tom II, Olesno 1967, ss. 144 z ciekawszych spraw uzupełnia jedynie zestaw sławniejszych mężów ziemi oleskiej wyszczególnieniem J. Jeziorowskiego, działacza i poety ludowego Jakuba Pieloka i opisem zamordowania ks. Marxa. Oprócz tego wprowadzono nowe rubryki „Nasze środowisko przyrodnicze” i „Książkę życzeń i zażaleń”.

Tom III, Olesno 1968, ss. 163 wyróżnia się m. i. studium o gazecie Prawda redagowanej w Olesnie w latach 1911—1913.

Tom IV, Olesno 1969, ss. 195 wymienia wśród sylwetek Izydora Murka (1879—1919), skromnego przywódcę ludu górnośląskiego. Następne tomy regularnie co roku pojawiającego się Głosu Olesna pomijamy, gdyż nie napotkaliśmy w ostatnich rocznikach ważniejszych rozpraw. Oprócz tego zauważyliśmy godne uwagi artykuły związane z tematyką śląską w następujących periodykach:

„ROCZNIK HISTORII CZASOPISMIENICTWA POLSKIEGO

t. XI (1972), z. 4: J. Pytel, *Z dziejów prasy trzeciego powstania śląskiego „Powstaniec”* (V—VI 1921),

„DZIEJE NAJNOWSZE”

r. IV (1973), z 1: Przegląd analityczny bibliografii dotyczącej okupacji niemieckiej, ruchu oporu i Sprzymierzonych,

„ETNOGRAFIA POLSKA”

t. XVII (1973), z. 1: A. Kuczyński, T. Skarżyński, *Spichrze o kopulasto sklepionym zrabie na terenie południowej Opolszczyzny* oraz A. Poserę-Zieliński, *Rozwój i morfologia religii społeczeństwa rodowo-plemiennego.*

„POLSKA SZTUKA LUDOWA”,

r. XXVI (1972), nr 3: B. Poloczkowa, *Strój cieszyński w XIX w.*

„ONOMASTICA”,

r. XVIII (1973), z. 1—2: M. Karplukówna, *O staropolskim przejmowaniu imion wczesnochrześcijańskich (typ Bartłomiej, Maciej).*